

Zelfevaluatie en vooruitblik ACSC 2024-2025

Auteurs : ACSC
Aan : CvB
Datum : 30-03-2026
Versie : 1.0

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Samenvatting.....	4
1 Inleiding	5
2 Terugblik.....	8
2.1 Mandaat en werkwijze van de ACSC.....	8
2.1.1 Oprichting en mandaat	8
2.1.2 Werkwijze ACSC	8
2.2 Samenstelling.....	10
2.2.1 Leden.....	10
2.2.2 Dossiervormers en ondersteuning	10
2.3 Activiteitenoverzicht 2024-2025	11
2.3.1 Commissie-overleggen.....	11
2.3.2 Inloopsessies.....	11
2.3.3 Gepubliceerde documenten.....	11
2.3.4 Niet gepubliceerde adviezen	12
2.3.5 Overige activiteiten.....	12
3 Evalueren.....	13
3.1 Werkzaamheden en ondersteuning.....	13
3.1.1 Functioneren van de Commissie	13
3.1.2 Ondersteuning vanuit Strategie en Academische Zaken.....	14
3.2 Adviesprocedure ACSC	15
3.3 Informatievoorziening en communicatie	16
3.3.1 Registratie en overzicht van samenwerkingen.....	16
3.3.2 Inwinnen van aanvullende expertise	17
3.3.3 Communicatie naar interne partijen	17
3.3.4 Communicatie naar externe partijen	17
3.4 Inbedding	18
3.4.1 Afstemming met andere gremia binnen EUR	18
3.4.2 Bredere inbedding in beleid en bedrijfsvoering EUR.....	19
3.4.3 Afstemming met andere universiteiten	20
4 Vooruitblik	22
4.1 Activiteitenplan ACSC 2026 en verder.....	22
4.1.1 Bestaande gevoelige contexten.....	22
4.1.2 Nieuwe gevoelige contexten	22
4.1.3 Praktische implementatie.....	23
4.1.4 Inbedding en implementatie	23
4.2 Verbeteracties van de commissie.....	24
4.3 Benodigde randvoorwaarden.....	24

4.3.1 Continuïteit	24
4.3.2 Het ontwikkelen van een EUR mensenrechtenbeleid	25
4.3.3 Instrumentarium.....	26
<i>Annex 1: Vergelijking met andere universiteiten</i>	<i>27</i>

Samenvatting

De Adviescommissie gevoelige samenwerkingen (ACSC) heeft sinds haar oprichting in 2024 een werkwijze voor advisering ontwikkeld, concrete adviezen uitgebracht over samenwerkingspartners en als vraagbaak gefunctioneerd voor faculteiten en medewerkers. Deze eerste twee jaar zijn vooral te zien als pioniersfase. De zelfevaluatie heeft geleid tot de volgende aandachtspunten voor de volgende fase van consolidering en doorontwikkeling:

1. Terwijl concrete situaties veranderen en meer dan wel minder gevoelig kunnen worden, is de onderliggende vraag naar verantwoorde samenwerking / verantwoorde wetenschapsbeoefening structureel gebleken. Het bestaande bewustzijn binnen de EUR van wat gevoelige samenwerkingen zijn en hoe hiermee om te gaan, is beperkt. Buiten de door het CvB aangegeven gevoelige context(en) wordt te weinig de vraag gesteld of en hoe een samenwerking op verantwoorde wijze kan worden aangegaan. Dat risico wordt versterkt door de toenemende druk om te internationaliseren en om externe subsidiëring te bemachtigen voor onderwijs- en onderzoeksactiviteiten. Daarom is een solide inbedding van het thema nodig in de organisatie en in de cultuur van de universiteit. Bewustwording op dit terrein is een zaak van langere aandacht die in faculteiten en diensten nadrukkelijk aandacht behoeft.
2. Voor een consistente lijn in de beoordeling van samenwerkingsrelaties is een onderliggend beleid op het gebied van verantwoord samenwerken en specifiek ten aanzien van het voorkomen of beperken van negatieve impact op mensenrechten, duurzaamheid en aanverwante thema's een *conditio sine qua non*. Dit beleid zal met voorrang geformuleerd moeten worden.
3. Voor bewustwording, beoordeling en risicobeheersing is een overzicht van lopende en beoogde institutionele samenwerkingen noodzakelijk, ten minste op faculteitsniveau. Dit overzicht ontbreekt nu grotendeels en zal moeten worden ingericht.
4. De verbinding in processen, afstemming en informatieverzameling tussen de adviescommissie gevoelige samenwerkingen, ethische commissies en de advisering kennisveiligheid behoeft verbetering. Er moet voor beleidsmedewerkers, faculteiten en onderzoekers één toegankelijk loket komen (fysiek en/of digitaal) waar zij zelf mede met behulp van instrumenten als een beslisboom primaire afwegingen kunnen maken en adviesvragen kunnen neerleggen die dan door de juiste adviseurs worden opgepakt. Daarbij moeten we extra bureaucratie en verdubbeling van procedures voorkomen door een integrale aanpak. Hierbij is ook te denken aan advisering op het terrein van privacy en data management.
5. De commissie speelt een cruciale rol omdat zij vanuit een onafhankelijke positie en inhoudelijke expertise opereert, wat ervoor zorgt dat de oordeelsvorming objectief is en niet beïnvloed wordt door de bij een samenwerking betrokken belangen, en omdat zij vanuit een algemeen, context-neutraal kader opereert, wat ervoor zorgt dat er consistentie is in beoordelingen zowel EUR-breed als tussen verschillende contexten. Dit voorkomt ongelijke behandeling van soortgelijke gevallen. Wel kan de advisering verbeterd en versneld worden door de loketfunctie meer ambtelijk te organiseren en de commissie meer een tweedelijnspositie toe te kennen, gericht op het formuleren van inhoudelijk beleid (inzake bijvoorbeeld verantwoord samenwerken, het in kaart brengen, voorkomen en beperken van negatieve impact op mensenrechten) en inhoudelijke adviezen over specifieke contexten en samenwerkingspartners. Deze positionering zal ook gevolgen hebben voor de samenstelling van de commissie.
6. De informatieverzameling ten aanzien van specifieke contexten zou zo mogelijk samen met andere universiteiten moeten worden ingericht om dubbel werk te voorkomen. De inhoudelijke weging van de verzamelde informatie leent zich meer voor een universiteits-specifieke benadering.
7. Bij de beoordeling van samenwerkingspartners dienen ook de bedrijfsvoering, inkoopketens en aan EUR verbonden rechtspersonen te worden meegenomen, omdat daar evenzeer als bij academische partnerschappen de maatschappelijke impact en de reputatie van EUR aan de orde zijn.

1 Inleiding

Als impactgedreven maatschappelijke universiteit werkt de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) veelvuldig samen met maatschappelijke partners en is zij partij bij overeenkomsten en contracten, zowel nationaal als internationaal. In sommige gevallen vinden deze samenwerkingen plaats in een context van controversiële maatschappelijke debatten, conflicten of omstandigheden waarin mensenrechten onder druk staan of ecologische schade ontstaat. Samenwerkingen met partners in dergelijke gevoelige contexten kunnen risico's met zich meebrengen voor derden en/of voor (medewerkers van) de EUR zelf, bijvoorbeeld op het gebied van mensenrechten, veiligheid, ethiek, duurzaamheid, academische vrijheid, onze fundamentele waarden en onze reputatie.

De missie van de EUR is om vanuit onze wetenschappelijk-onafhankelijke rol positieve maatschappelijke impact te creëren door middel van onderwijs, onderzoek en betrokkenheid bij maatschappelijke actoren, ontwikkelingen en vraagstukken.¹ Daarbij staat verbinding met de buitenwereld centraal: lokaal, nationaal en internationaal. Als deel van het streven naar positieve maatschappelijke impact heeft de EUR als ambitie geformuleerd bij te willen dragen aan een duurzamere en rechtvaardigere wereld, inclusiviteit te verhogen en ongelijkheid te verminderen. Bovendien heeft de EUR (in 2021) de *Magna Charta Universitatum* ondertekend waarin academische vrijheid, integer onderzoek, open en verantwoorde wetenschap en autonomie als kernwaarden worden beschreven van de internationale academische gemeenschap.²

Dit alles vraagt van ons als universiteit een open en verbindende houding, waarbij we onze activiteiten verrichten in contact, afstemming en waar mogelijk samenwerking met maatschappelijke partners en waarbij we streven naar continuïteit in onze samenwerkingsrelaties. Tegelijkertijd zien we als een belangrijke voorwaarde voor het realiseren van positieve impact dat de effecten van onze activiteiten en samenwerkingen niet beperkt blijven tot de belangen van individuele actoren, maar ten goede komen aan de ontwikkeling van de bredere systemen waar zij onderdeel van zijn. We vinden het belangrijk dat onze activiteiten en samenwerkingen geen negatieve effecten veroorzaken, elders of op een later moment. Gevallen van 'grimimpact'³, waarbij onze academische activiteiten leiden tot maatschappelijke schade, misbruik door belanghebbenden of het versterken van schadelijke narratieven, proberen we bewust te vermijden. We zorgen dat wat wij doen in lijn is met onze academische en Erasmiaanse waarden.⁴

Een scherpe sturing op het voorkomen van negatieve impact als gevolg van onze activiteiten en samenwerkingen is cruciaal in een tijdsgewricht dat gekenmerkt wordt door bewuste pogingen van allerlei maatschappelijke actoren om de academische wereld in diskrediet te brengen en wetenschappelijke kennis en inzichten bewust te negeren of als ongeloofwaardig neer te zetten wanneer dat hun eigen belang dient. In een context van desinformatie, halve waarheden en verdraaide feiten, een groeiende concurrentie aan kennissystemen en netwerken van legitimiteit, en ondermijning van maatschappelijke belangen uit winstbejag, is het des te belangrijker om als universiteit onze wetenschappelijke en verbindende maatschappelijke rol op een transparante en verantwoorde manier uit te oefenen. Dit vraagt naast openheid en verbinding ook van ons dat we bij het aangaan van samenwerkingen bewust stilstaan bij wie onze beoogde partner is, welke bredere belangen een rol spelen, wat de maatschappelijke (neven)effecten kunnen zijn van de samenwerking, en hoe dit alles zich verhoudt tot onze eigen kernwaarden en maatschappelijke verantwoordelijkheid.

¹ <https://www.eur.nl/media/2023-09-36179societalimpactfurtherdefinitionnlonline1>

² *Magna Charta Universitatum* – Observatory *Magna Charta Universitatum*; het 2020 charter.

³ <https://blogs.lse.ac.uk/impactofsocialsciences/2019/05/28/grimimpact-time-to-acknowledge-the-dark-side-of-the-impact-agenda/>

⁴ <https://www.eur.nl/media/2023-09-36179societalimpactfurtherdefinitionnlonline1>

Met het oog hierop heeft het College van Bestuur in mei 2024 de Adviescommissie Gevoelige Samenwerkingsverbanden (hierna ook: ACSC / de commissie) ingesteld. Het doel hiervan was het adviseren bij bestaande en beoogde samenwerkingen in gevoelige contexten en daarmee ontwikkelen van een beleid en een institutioneel mechanisme voor EUR waarmee de eventuele risico's van onze samenwerkingen voor mensenrechten, veiligheid, ethiek, academische vrijheid en onze Erasmiaanse waarden, kunnen worden geïdentificeerd en aangepakt. De term gevoelige contexten wijst op landen of gebieden, sectoren of actoren, of omstandigheden waar een verhoogd risico bestaat op ernstige negatieve gevolgen van onze activiteiten en/of die van onze samenwerkingspartners op mens, dier, natuurlijke leefomgeving of klimaat.

Met haar besluit tot het instellen van de ACSC sluit het CvB aan bij een bredere trend bij Nederlandse en Vlaamse universiteiten richting bewustwording van en kritische reflectie op de mogelijke negatieve gevolgen van samenwerkingen met externe partners en het instellen van universitaire commissies ter beoordeling de risico's op dergelijke gevolgen (zie bijlage). Ook sluit zij aan bij internationale ontwikkelingen op het gebied van 'responsible internationalisation'⁵, in het kader waarvan gestreefd wordt naar een strategische aanpak van samenwerking in onderzoek en (hoger) onderwijs waarbij internationale relaties worden opgebouwd met aandacht voor ethische, juridische, financiële en veiligheidsaspecten. Hetzelfde geldt voor de aanhoudende aandacht onder wetenschappers, universiteiten, overheden en internationale organisaties voor het onderwerp 'responsible science' (ook wel: 'responsible research and innovation' of RRI), dat inhoudt dat wetenschap op een ethische, betrouwbare en maatschappelijk verantwoorde manier moet worden uitgeoefend, met respect voor mensen, dieren, milieu en de samenleving.

Hoewel de fundamentele houding van academici ten opzichte van samenwerking met academische en maatschappelijke partners positief is, is het een kwestie van verantwoord wetenschappelijk onderzoek om onze samenwerkingsverbanden te beoordelen wanneer ze op deze manier gevoelig liggen. Zie bijvoorbeeld ook de Statuten van de International Science Council, waarin wordt gesproken van "het erkennen van de voordelen en mogelijke nadelen" van wetenschappelijk onderzoek. Eenzelfde verantwoordelijkheid geldt natuurlijk ook – en wellicht, gezien de educatieve rol van de universiteit, nog wel sterker – voor samenwerkingen in het kader van de onderwijsactiviteiten aan de EUR. Deze verantwoordelijkheid geldt niet alleen voor de EUR als instelling maar voor de gehele EUR-gemeenschap, ongeacht of deze zich bezighoudt met onderzoek, onderwijs, beleid of bedrijfsvoering. Dit vraagt om brede bewustwording en gezamenlijk gedragen verantwoordelijkheden.

De commissie heeft als mandaat om het College van Bestuur (CvB) en decanen te adviseren over voorgenomen en lopende samenwerkingen in gevoelige contexten die mogelijk ernstige risico's met zich meebrengen. Het uitgangspunt daarbij is 'samenwerken, tenzij...'. Dit houdt in dat wij als universiteit de verbinding met academische instellingen en maatschappelijke actoren zoveel mogelijk willen stimuleren en faciliteren in lijn met onze missie om een maatschappelijk relevante, betrokken en toegankelijke universiteit te zijn die co-creatie, verbinding en ruimdenkheid promoot en transformatieve verandering mogelijk maakt.

De rol van de commissie is er om die reden in de eerste plaats op gericht om te bepalen hoe concrete (voorgenomen) samenwerkingen in gevoelige contexten zich verhouden tot een voor elke gevoelige context te definiëren 'morele ondergrens', dat wil zeggen of het redelijkerwijs mogelijk is om de samenwerking aan te gaan of voort te zetten zonder dat dit een ernstig risico creëert voor mensenrechten, veiligheid, ethiek, duurzaamheid, academische vrijheid, onze Erasmiaanse waarden of onze reputatie. In de tweede plaats is de rol van de commissie erop gericht om voorwaarden te ontwikkelen voor

⁵ Zie bijvoorbeeld Shih, T., Gaunt, A. & Östlund, S. (2020). Responsible internationalisation: Guidelines for reflection on international academic collaboration. Stockholm: STINT, 2020; of Gamble, D & Wilkinson E. (22-01-2025) Rethinking the value of internationalisation in higher education. (blog HEPI); Kapfudzaruwa, F. Internationalization of Higher Education and Emerging National Rationales: Comparative Analysis of the Global North and South. High Educ Policy 38, 493–522 (2025). <https://doi.org/10.1057/s41307-024-00358-z>.

samenwerkingen in gevoelige contexten die zich boven de morele ondergrens bevinden, gericht op het voorkomen van negatieve gevolgen en het beperken van de ernst en omvang daarvan als zij zich ondanks de genomen voorzorgsmaatregelen toch verwezenlijken.

Dit uitgangspunt vraagt van de commissie een open blik en een bereidheid tot het her-evalueren van bestaande praktijken, gangbare opvattingen en eigen overtuigingen bij het beoordelen van samenwerkingen, met name als het samenwerkingen betreft in contexten waar overtuigingen, praktijken of normen ver aflaggen van wat gebruikelijk is binnen de context van onze eigen universiteit. Daarnaast vraagt het van de commissie dat wij onze beoordelingen baseren op een overkoepelend, context-onafhankelijk en voor de EUR-gemeenschapherkenbaar normatief kader om ervoor te zorgen dat onze oordeelsvorming objectief en consistent is. Met andere woorden: dat vergelijkbare gevallen in verschillende contexten op dezelfde manier worden behandeld. Ook vraagt het van ons dat wij daarbij zoveel mogelijk transparant te werk gaan en in gesprek blijven met enerzijds de bij de (beoogde) samenwerking betrokken partijen en anderzijds de EUR-gemeenschap.

In dit document blikt de Adviescommissie Gevoelige Samenwerkingsverbanden terug op haar activiteiten sinds juni 2024. Vervolgens evalueert zij – in het licht van haar mandaat – wat goed gaat en wat beter kan. Daarna kijkt de commissie vooruit naar de concrete en te verwachten activiteiten die in 2026 en verder op haar bordje zullen komen in het kader van dit mandaat. Tot slot reflecteert zij op wat er nodig is om haar in staat te stellen deze activiteiten naar behoren te verrichten.

2 Terugblik

2.1 Mandaat en werkwijze van de ACSC

2.1.1 Oprichting en mandaat

Het CvB heeft de ACSC ingesteld met als doel om voor de EUR een institutioneel mechanisme en beleid te ontwikkelen om risico's voor derden en/of voor (medewerkers van) de EUR zelf verbonden aan samenwerkingen in gevoelige contexten te identificeren en aan te pakken. Het betreft onder meer risico's op het gebied van mensenrechten, veiligheid, ethiek, duurzaamheid, academische vrijheid en fundamentele waarden die gerelateerd zijn aan de betreffende samenwerkingen en/of samenwerkingspartners. Op deze manier wil het CvB ervoor zorgen dat EUR-activiteiten, voor zover redelijkerwijs mogelijk, worden uitgevoerd op een manier die de mensenrechten van derden respecteert en in lijn is met de Erasmiaanse waarden en de EUR visie en strategie. De commissie heeft als taak om het CvB en de decanen te adviseren over het aangaan, voortzetten – al dan niet onder voorwaarden – of stopzetten van samenwerkingen die mogelijk ernstige risico's met zich brengen.

De ACSC is opgericht als een autonoom en onafhankelijk orgaan en bestaat (op dit moment) uit 4 EUR-medewerkers met relevante expertise op het gebied van gevoelige samenwerkingen. Zij beoordeelt beoogde en bestaande samenwerkingsverbanden in contexten die door het CvB als gevoelig zijn aangemerkt. Daarnaast kan de commissie ook op eigen initiatief en na overleg met het College van Bestuur besluiten om samenwerkingsverbanden die zij als gevoelig beschouwt, onder de loep te nemen. De commissie is een adviserend orgaan; beslissingen over het aangaan, voortzetten of stopzetten van samenwerkingsverbanden worden genomen door het CvB dan wel de betrokken decaan. De commissie is op 1 juni 2024 van start gegaan met haar werkzaamheden en heeft tot nu toe door het CvB twee gevoelige contexten voorgelegd gekregen: samenwerkingen met partners in Israël / Palestina en samenwerkingen met partners in China, waaronder specifiek de China Scholarship Council.

2.1.2 Werkwijze ACSC

De beoordelingen door de ACSC richten zich op institutionele samenwerkingen: elke vorm van samenwerking met een externe organisatie waarbij een persoon optreedt namens de universiteit of een organisatorische eenheid daarvan (bijv. faculteit, instituut, onderzoeksgroep); de samenwerking hoeft niet noodzakelijk contractueel of langdurig te zijn. Op het gebied van onderwijs, beleid en bedrijfsvoering zijn samenwerkingsverbanden naar de aard van de betrokken activiteiten in principe altijd institutioneel. Ook op het gebied van onderzoek hebben samenwerkingen al snel een institutioneel karakter, tenzij het gaat om puur individuele samenwerkingsverbanden zoals het gezamenlijk schrijven van een artikel door twee of meer wetenschappers. In dat laatste geval vallen zij in beginsel onder de individuele academische vrijheid en verantwoordelijkheid van de EUR-medewerkers en daarmee buiten het werkkterrein van de ACSC. Wel kunnen de kaders en adviezen opgesteld door de ACSC in dergelijke gevallen gelden als richtsnoer bij de invulling van deze individuele verantwoordelijkheid.

De basis voor het werk van de ACSC is het kwalitatieve beoordelingsmodel voor gevoelige samenwerkingsverbanden dat zij in december 2024 heeft opgesteld.⁶ Dit is een generiek model dat bedoeld is om te worden toegepast op verschillende gevoelige contexten, zowel voor bestaande als voor beoogde samenwerkingsverbanden. Daarnaast stelt de ACSC voor elke specifieke gevoelige context een

⁶ [2024-07-framework-acsc-2024-06-11](#)

contextbeoordeling op, waarin de commissie de belangrijkste risico's identificeert die gepaard gaan met samenwerkingen met academische en maatschappelijke partners in deze context. Samen vormen deze twee documenten de basis voor de beoordelingen door het ACSC van specifieke bestaande of voorgenomen samenwerkingen.

De beoordelingen van de ACSC richten zich op voorgenomen of lopende samenwerkingen met specifieke partners in een gevoelige context. Van een samenwerking in een gevoelige context is sprake wanneer het gaat om samenwerking in landen of gebieden, met sectoren of actoren, of onder omstandigheden waar een verhoogd risico bestaat op ernstige negatieve gevolgen van onze activiteiten en/of die van onze samenwerkingspartners op mens, dier, natuurlijke leefomgeving of klimaat. Gedacht kan worden aan projecten met partners in landen of gebieden waar sprake is van gewapend conflict of waar de mensenrechten ernstig onder druk staan, samenwerking rond thema's waarover ernstige maatschappelijke controverses bestaan en/of samenwerkingsverbanden of -projecten die de Erasmiaanse waarden (maatschappelijke betrokkenheid, wereldburgerschap, verbindendheid, ondernemendheid, ruimdenkendheid) in gevaar brengen of anderszins direct of indirect negatieve gevolgen hebben voor mens, dier, klimaat of de natuurlijke leefomgeving.

Voor elke partner wordt een afzonderlijke beoordeling opgesteld; er is binnen de werkwijze van de ACSC dus nooit sprake van een generieke uitsluiting van alle partners binnen een bepaalde context, hoewel dit – afhankelijk van de omstandigheden – wel het gevolg kan zijn van de verschillende individuele beoordelingen. Dit is slechts anders als er sprake is van internationaal opgelegde sancties of embargo's met betrekking tot een specifieke context; in dat geval kan het CvB ervoor kiezen om alle samenwerkingen in een dergelijke context stop te zetten. Bij de beoordelingen door de commissie is het uitgangspunt 'samenwerking, tenzij...'; wat betekent dat de commissie alleen zal adviseren tot het niet aangaan of stopzetten van een (voorgenomen) samenwerking als zij van oordeel is dat de gevolgen van de betreffende samenwerking een ernstig risico creëert voor mensenrechten, veiligheid, ethiek, duurzaamheid, academische vrijheid of onze Erasmiaanse waarden. In alle andere gevallen zal het oordeel van de commissie erop gericht zijn om voorwaarden te formuleren waaronder de samenwerking wel kan worden aangegaan. Dergelijke voorwaarden zullen dan betrekking hebben op maatregelen die genomen moeten worden door de vanuit de EUR bij de samenwerking betrokkenen om negatieve gevolgen te voorkomen en/of de ernst en omvang daarvan te beperken.

De ACSC baseert haar beoordelingen op informatie uit verschillende openbare bronnen, die stuk voor stuk worden beoordeeld op kwaliteit, betrouwbaarheid en objectiviteit.⁷ Deze score bepaalt hoe de informatie uit elke bron wordt gewogen. Daarnaast verzamelt de commissie informatie en inzichten door middel van gesprekken met stakeholders en experts. Waar mogelijk streeft de commissie ernaar om de eerste resultaten van de beoordelingen te bespreken met de relevante samenwerkingspartners, aangezien we ervan uitgaan dat zij zich evenzeer inzetten voor verantwoorde samenwerking en het voorkomen of beperken van negatieve maatschappelijke impact. Ter voorbereiding van de contextbeoordelingen raadpleegt de ACSC maatschappelijke en academische deskundigen over de specifieke context. Daarnaast organiseert de ACSC regelmatig inloopbijeenkomsten voor medewerkers en studenten van de EUR om van hen feedback te krijgen op haar adviezen en werkzaamheden.

De ACSC gaat zo transparant mogelijk te werk. Het uitgangspunt is dat alle adviezen die zij uitbrengt publiek gemaakt worden, tenzij er in een individueel geval zwaarwegende redenen zijn om dit niet te doen, zulks in overleg met het College van Bestuur. Een overzicht van de door de ACSC ontwikkelde kaders en afgeronde beoordelingen en adviezen is te vinden op de ACSC-website.⁸ Naast de formele adviezen, besteedt de commissie aandacht aan vragen vanuit de EUR-gemeenschap die niet noodzakelijkerwijs tot een formeel advies hoeven te leiden. In deze gevallen ligt de nadruk meer op het bieden van praktische ondersteuning en begeleiding in het identificeren van project-specifieke handelingsperspectieven.

⁷ Hierbij wordt gebruik gemaakt van een [assessment model](#) aan de hand waarvan informatie wordt verzameld en de risico's in kaart worden gebracht.

⁸ [Adviescommissie Gevoelige Samenwerkingsverbanden \(ACGS\) | Erasmus University Rotterdam](#)

2.2 Samenstelling

2.2.1 Leden

De leden van de ACSC zijn aangesteld op basis van hun individuele expertise en complementariteit. De commissieleden nemen deel vanuit hun persoonlijke deskundigheid. Hoewel de commissie door het CvB is ingesteld en deelname plaatsvindt binnen werktijd, zijn de leden bij hun oordeelsvorming onafhankelijk en spreken zij niet namens een achterban zoals specifieke belangengroepen, faculteiten of instituten.

Bij het instellen van de ACSC was de bedoeling dat er drie leden permanent zitting zouden nemen in de commissie, aangevuld met twee additionele leden met specifieke expertise op de aan de ACSC voorgelegde gevoelige context. De permanente leden van de ACSC zijn:

- Prof.dr. Ruard Ganzevoort (voorzitter) – Rector van het International Institute of Social Studies, hoogleraar Lived Religion and Development;
- Prof.dr. Liesbeth Enneking – hoogleraar Corporate Responsibility and Sustainability bij de Erasmus School of Law;
- Prof.dr. Michal Onderco – hoogleraar International Relations bij de Erasmus School of Social and Behavioural Sciences.

Bij de oprichting van de ACSC in 2024 had de commissie twee additionele leden: Dr. Ward Vloeberghs (Senior Lecturer in Political Science bij het Erasmus University College) en Dr. Siobhan Airey (Universitair Docent Innovation of Public Law bij Erasmus School of Law). Deze laatste werd begin 2025 opgevolgd door Prof.dr. Sanne Taekema (hoogleraar Theory and Methodology bij de Erasmus School of Law). Op dit moment is Ward Vloeberghs het enige additionele lid van de commissie. Zijn rol binnen de commissie is in de praktijk niet anders dan de rol van de permanente leden.

2.2.2 Dossievormers en ondersteuning

De ACSC wordt momenteel ondersteund door drie studentassistenten (dit waren er vier) vanuit Academische zaken (AZ) en een informatiespecialist vanuit de EUR Library.

Twee studentassistenten en de informatiespecialist houden zich voornamelijk bezig met het vormen van de dossiers die worden aangelegd voor elke context en voor elke specifieke samenwerking die door de ACSC onder de loep genomen wordt. Zij zijn elk gemiddeld acht uur per week actief en gebruiken een template dat gebaseerd is op het door de ACSC opgestelde assessment model om de verzamelde bronnen en informatie te ordenen en inzichtelijk te maken voor de commissieleden. Wanneer dat relevant is, sluiten zij aan bij de vergaderingen van de ACSC om hun bevindingen toe te lichten en vragen van de commissieleden te beantwoorden.

De derde student assistent houdt zich bezig met de praktische en inhoudelijk ondersteuning van de commissie in brede zin, waaronder het plannen van vergaderingen en de verslaglegging daarvan, de organisatie van inloopsessies en andere bijeenkomsten georganiseerd door of namens de ACSC, en het treffen van voorbereidingen in het proces van het publiceren van de adviezen en andere documenten van de commissie.

Daarnaast wordt de ACSC ondersteund door een secretaris die werkzaam is bij de afdeling Strategie en Academische Zaken (AZ). De secretaris verzorgt (in overleg met de voorzitter) de agenda van de commissiemeetings, ziet toe op de juiste formulering van de notulen, ondersteunt de voorzitter in gesprekken met verschillende gremia, neemt actief deel aan een landelijk overleg met de andere universiteiten, en begeleidt de dossievormers in het doen van onderzoek in de verschillende dossiers.

2.3 Activiteitenoverzicht 2024-2025

2.3.1 Commissie-overleggen

Gedurende 2024-2025 kwam de ACSC eens in de twee weken bijeen voor een vergadering van circa twee en een half uur om de binnengekomen agendapunten, dossiers, adviezen en voortgang te bespreken. Veel tijd is ook buiten de vaste vergaderingen om besteed aan het voorbereiden, bespreken en schrijven van het beoordelingskader, de eerste context assessment en de adviezen over specifieke samenwerkingen.

De voorzitter, al dan samen niet met de secretaris, voerde daarnaast ad hoc gesprekken met het CvB, de decanen, medewerkers van verschillende faculteiten, de Commissie van Experts met betrekking tot banden met de fossiele industrie (Commissie van Experts) en met de afdeling Kennisveiligheid binnen bestuurszaken (BZ). De overleggen met de faculteiten betroffen over het algemeen toelichtingen op adviesverzoeken en conceptadviezen. De overleggen met de Commissie van Experts en met Kennisveiligheid hadden het karakter van afstemming en verhelderen van processen.

2.3.2 Inloopsessies

De ACSC organiseerde in 2024-2025 vier inloopsessies waarin met geïnteresseerden uit de EUR-gemeenschap gesproken werd over de werkwijze en de adviezen van de ACSC. In deze sessies werd de dialoog gevoerd aan de hand van gepubliceerde documenten en/of nieuwsitems over/van de commissie.

2.3.3 Gepubliceerde documenten

Tussen juni 2024 en december 2024 heeft de commissie een beoordelingskader opgesteld inclusief bijgaand template op basis waarvan zij dossiers beoordeeld kunnen worden en aanvragen van advies voorzien. In 2025 heeft zij een context assessment opgesteld van de eerste gevoelige context die haar werd voorgelegd door het CvB: samenwerking met partners in Israël / Palestina. Met betrekking tot die context heeft zij voorts (in 2024) een interim-advies uitgebracht en (in 2025) verschillende adviezen over beoogde of bestaande samenwerkingen met specifieke partners, waarvan het merendeel op dit moment gepubliceerd is op de EUR-website. Daarnaast heeft zij vele vragen over de beoordeling van concrete samenwerkingen informeel beantwoord.

In lijn met het streven van de ACSC om zoveel mogelijk transparantie te betrachten, zijn de volgende documenten momenteel te vinden op de EUR-website:

- [Framework ACSC 2024-06-11](#)
- [Context section – Collaborations with Academic Institutions in Israel and Palestine 01-04-2025](#)
- [Implementation guidance \(handelingskader\) 2025-06-06](#)
- [Qualitative Assessment Model Sensitive Collaborations](#)
- [Advies Adviescommissie Gevoelige Samenwerkingsverbanden \(ACGS\) incl full assessment per instelling, 2025-05-26 \(Bar-Ilan University, The Hebrew University of Jerusalem en University of Haifa\)](#)

In totaal heeft de commissie tot op heden zes partnerbeoordelingen opgesteld voor het College van Bestuur of een van de decanen. Daarnaast zijn rond de 20 vragen in behandeling genomen die meestal leiden tot een kort schriftelijk of mondeling advies. Een deel van de adviezen is ondervangen door een praktische handreiking van de commissie met betrekking tot aan haar voorgelegde (beoogde) samenwerkingen.⁹

⁹ [2025-06-implementation-guidance-advisory-committee-sensitive-collaborations-v20](#)

2.3.4 Niet gepubliceerde adviezen

Zoals aangegeven heeft de ACSC ook meerdere informele adviezen uitgebracht in reactie op binnengekomen adviesvragen. In veel gevallen ging het om adviezen met betrekking tot de vraag of een bepaalde samenwerking als institutioneel gezien moest worden of niet, of om adviezen over samenwerkingen die om andere redenen niet binnen het mandaat van de ACSC vielen. Daarnaast is het in meerdere gevallen voorgekomen dat faculteiten een voorgenomen samenwerking na overleg met de ACSC niet hebben doorgezet, als gevolg waarvan de noodzaak tot (verdere) beoordeling door de ACSC kwam te vervallen. Tot slot heeft de commissie één formeel advies uitgebracht dat om zwaarwegende redenen niet gepubliceerd is op de website.

2.3.5 Overige activiteiten

Naast de reeds vermelde activiteiten heeft de ACSC een variëteit aan overige activiteiten ondernomen in 2024-2025. Voorbeelden zijn een 'botsproef' met kritische denkers uit de EUR-gemeenschap met betrekking tot het concept beoordelingskader, deelname aan een internationale workshop van de UGent voor leden van soortgelijke commissies bij andere Nederlandse en Vlaamse universiteiten, presentaties over het werk van de commissie bij faculteiten en bij zusterinstellingen, en de afhandeling van twee WOO-verzoeken die in 2024 en 2025 werden ingediend naar aanleiding van de eerste (interim) adviezen van de ACSC over samenwerking met partners in Israël / Palestina.

3 Evaluatie

3.1 Werkzaamheden en ondersteuning

3.1.1 Functioneren van de Commissie

In de eerste anderhalf jaar van haar bestaan heeft de ACSC zich gericht op het concretiseren van haar rol en mandaat, mede in afstemming met het CvB en de EUR-gemeenschap. Relevante activiteiten in dat kader waren, onder meer: het opstellen van een beoordelingskader; de beslissing om te focussen op institutionele samenwerkingen; het ontwikkelen voor een methode en werkwijze voor het verzamelen en beoordelen van bronnen; de beslissing om voor elke gevoelige context een context assessment op te stellen als basis voor adviezen over specifieke samenwerkingen in die context; het ontwikkelen van een vaste en logische structuur voor de adviezen; het ontwikkelen van een werkwijze ten aanzien van de communicatie met betrokken samenwerkingspartners en de EUR-gemeenschap over de adviezen. De commissie heeft in 2025 een aantal inhoudelijk onderbouwde adviezen uitgebracht die zijn overgenomen in de besluitvorming over specifieke samenwerkingen door het CvB.

De commissie kent een open en constructieve overlegcultuur, waarin verschillende disciplinaire en institutionele perspectieven expliciet worden meegenomen. Besluitvorming vindt plaats op basis van consensus en na een zorgvuldige voorbereiding en afweging van betrokken belangen en gezichtspunten. De zorgvuldigheid waarmee de commissie tot haar adviezen komt, komt de inhoudelijke kwaliteit ervan ten goede en verhoogt de legitimiteit en daarmee het draagvlak. De keerzijde is dat deze werkwijze soms leidt tot langere doorlooptijden wanneer er een volledig advies geschreven moet worden over een bepaalde samenwerking(spartner). Over het algemeen kost het schrijven van een context-assesment veel tijd ten opzichte van een concreet advies op partnerniveau dat over het algemeen in twee weken geschreven kan worden. Daarbuiten kan een eerste informele inschatting via bijvoorbeeld de mail al snel gegeven worden. Om die reden handelt de commissie vragen over samenwerkingen die strikt genomen geen formeel advies behoeven zoveel mogelijk informeel af en brengt zij waar mogelijk prioritering aan in de wel formeel te beoordelen samenwerkingen, waarbij onder meer rekening gehouden wordt met urgentie en ernst van de mogelijke risico's. Dit onderstreept wel het belang van het tijdig communiceren aan de commissie van een voorgenomen samenwerking, omdat deze werkwijze onder druk komt te staan op het moment dat alle voorgelegde vragen over samenwerkingen urgent zijn.

De ACSC heeft daarnaast het afgelopen anderhalf jaar ook haar interne werkwijze gestroomlijnd, onder meer door duidelijke agendering en taakverdeling tussen de commissie en de voorzitter, waarbij die laatste de interne communicatie met de faculteiten en afstemming met het CvB voor zijn rekening neemt naast zijn inhoudelijke bijdrage binnen de commissie. De beschikbaarheid van ambtelijke ondersteuning levert een belangrijke bijdrage aan de continuïteit en borging van het werk. Wel is het zo dat de benodigde tijdsbesteding voor de commissieleden relatief groot is, aangezien er naast een tweewekelijkse vergadering van 2,5 uur ook tijd gestoken moet worden in het schrijven en inhoudelijk afstemmen van stukken, het inwinnen van expertise, het inhoudelijk reageren op aanvullende verzoeken of vragen om afstemming vanuit de organisatie en het gaande houden van een open dialoog met de EUR-gemeenschap. Omdat de meeste commissieleden niet in uren gecompenseerd worden voor hun werkzaamheden voor de ACSC levert dit voor hen een hoge belasting op naast hun reguliere werkzaamheden.

Met het oog op haar externe zichtbaarheid en het draagvlak voor haar adviezen heeft de commissie de afgelopen anderhalf jaar actief geïnvesteerd in het opbouwen van relaties met relevante belanghebbenden en het zoeken naar manieren om de EUR-gemeenschap te betrekken bij en op de hoogte te houden van haar werk. Tegelijkertijd vraagt de zichtbaarheid van het werk van de commissie buiten het bestuurlijke

circuit blijvende aandacht. Het bewustzijn ten aanzien van gevoelige samenwerkingen is nog zeer beperkt binnen de EUR. Het is in de afgelopen anderhalf jaar wel gegroeid, maar is nog niet op het gewenste niveau. Buiten de door het CvB aangegeven gevoelige context(en) wordt de vraag of een samenwerking op verantwoorde wijze kan worden aangegaan, niet standaard gesteld. Bovendien ontbreekt het EUR-medewerkers vaak aan de instrumenten en kennis om een goede volledige afweging te kunnen maken over het al dan niet aangaan van samenwerkingen met partners in een gevoelige context, en onder welke voorwaarden. Daar komt nog bij dat wetenschappers in toenemende mate druk ervaren (en ambitie) in de academische wereld om te internationaliseren en om externe subsidiëring te bemachtigen voor onderwijs- en onderzoeksactiviteiten, wat het risico met zich meebrengt dat er te weinig wordt stilgestaan bij de vraag wat de mogelijke negatieve gevolgen zijn van het aangaan van een samenwerking in dat kader voor derden en/of voor de EUR.

3.1.2 Ondersteuning vanuit Strategie en Academische Zaken

Secretaris

Vanuit AZ is een secretaris beschikbaar gesteld voor de ondersteuning van de commissie; de werkzaamheden staan genoemd onder paragraaf 2.2.2. Gemiddeld komt de tijdsbesteding uit op 0,2 FTE (een dag in de week).

De secretaris beschouwt het werken voor de ACSC als relevant en van belang vanwege de verbinding met (internationale) samenwerkings- en partnerschapsbeleid. De werkzaamheden – en met name ook de samenwerking op landelijk niveau en uitwisselingen met andere universiteiten (waaronder Vlaamse partners) – zijn zowel leerzaam als uitdagend vanwege de politieke en maatschappelijke impact en gevoeligheden. De internationale aandacht hiervoor vanuit *'responsible and critical internationalisation'* en *'responsible science'* onderschrijven de noodzaak voor het hebben van een commissie als de ACSC en het werk dat zij verricht. Dit sluit aan bij de andere werkzaamheden van de secretaris als senior beleidsadviseur internationalisering.

De commissie en ondersteunende medewerkers vormen een sterk en deskundig team. De samenwerking met aanpalende beleidsvelden en de structurele en duurzame inbedding in de EUR-organisatie behoeven aandacht voor een soepel en toekomstbestendig vervolg.

Dossiervormers

De dossiervormers ervaren hun werkzaamheden voor de ACSC als nuttig en interessant. Zij zijn positief over de begeleiding, de mogelijkheid om vragen te stellen en het feit dat zij van hun werk voor de ACSC zelf veel leren. Wel geven zij aan dat het zeer wenselijk is om waar mogelijk continuïteit te behouden in de inzet van personen op dossiers met betrekking tot specifieke gevoelige contexten. Door langere tijd met dezelfde mensen aan een dossier te werken, blijft eerder opgebouwde kennis behouden, wat niet alleen de kwaliteit van het werk ten goede komt, maar ook de efficiëntie vergroot. Het kost namelijk aanzienlijke tijd om nieuwe dossiervormers in te werken in zowel de inhoud van de dossiers als het onderliggende beoordelingskader.

Daarnaast geven de dossiervormers aan dat zij het soms als frustrerend ervaren om berichtgeving op sociale media en in de pers te lezen over (adviezen van de ACSC over) onderwerpen waarmee zij bezig zijn (geweest), zeker wanneer die informatie onvolledig of gekleurd wordt weergegeven. Tegelijkertijd geven zij aan dat het waardevol is dat zij hierover met elkaar en met leden van de commissie in gesprek kunnen wanneer daar behoefte aan bestaat. Deze laagdrempelige mogelijkheid tot reflectie en ondersteuning ervaren zij als belangrijk.

Wat betreft de werkomgeving wordt de Teams-structuur als goed functionerend beoordeeld door de dossiervormers. De documenten zijn goed vindbaar en veel relevante informatie is op een centrale plek opgeslagen, wat ondersteunend werkt bij het opbouwen en onderhouden van dossiers. Ook de gezamenlijke vergaderingen met de ACSC zelf worden door de dossiervormers als leerzaam en zinvol

beoordeeld. Deze sessies geven inzicht in hoe de door hen ontsloten informatie wordt geïnterpreteerd en afgewogen door de commissie, en dragen bij aan een beter begrip van de besluitvorming en daarmee aan de rol die de door de dossiervormers ontsloten informatie daarin speelt.

Tot slot stellen de dossiervormers voor om de inloopsessies de vorm te geven van open dialoogsessies, waarbij een meer toegankelijke sfeer kan worden gecreëerd. Het loslaten van verplichte registratie zou volgens hen kunnen bijdragen aan een lagere drempel voor deelname, en daarmee de betrokkenheid van de EUR-gemeenschap kunnen vergroten.

3.2 Adviesprocedure ACSC

Over de adviesprocedure van de ACSC is in dit document al het een en ander gezegd. In aanvulling daarop kan nog vermeld worden dat de commissie, nu zij haar rol en mandaat meer geconcretiseerd heeft, op zoek is naar manieren om haar processen en werkwijze te optimaliseren, ook vanuit het besef dat het aantal gevoelige samenwerkingen waarover zij moet adviseren naar verwachting zal toenemen (zie hierover de vooruitblik in hoofdstuk 4). Concrete onderwerpen waar de commissie in dit verband naar kijkt betreffen bijvoorbeeld de verbetering van de betrokkenheid van / interactie met de EUR-gemeenschap rond de adviserende taak van de ACSC en het vormgeven van een proces van hoor- en wederhoor met de samenwerkingspartners waarover de ACSC een advies uitbrengt.

Een specifiek punt van aandacht bij de commissie is het verkleinen van de doorlooptijden. De doorlooptijd van de partnerbeoordelingen bedroeg in de initiële fase van de werkzaamheden van de ACSC enkele maanden. Dat was niet bevredigend maar had ermee te maken dat de commissie gaandeweg de eerste adviesprocedures haar beoordelingskader en werkwijze heeft moeten bepalen, toetsen en bijstellen. Bij meer recente beoordelingen heeft de commissie gepoogd de doorlooptijden te verminderen onder meer door het clusteren van beoordelingen, het uitbrengen van voorlopige adviezen, het uitbrengen van praktische *guidance* in plaats van formele adviezen en, waar mogelijk en wenselijk, het uitbrengen van informele adviezen. De doorlooptijd van de (advies)vragen waarop een informeel advies of praktische *guidance* kan worden uitgebracht is in de meeste gevallen beperkt tot enkele dagen.

Daarnaast verkent de ACSC de mogelijkheid om in haar adviezen meer aandacht te geven aan condities waaronder kan worden samengewerkt naast of in plaats van een advies óf kan worden samengewerkt. Dit laatste speelt bijvoorbeeld met betrekking tot de tweede gevoelige context die door het CvB aan de ACSC is voorgelegd (samenwerkingen met partners in China, specifiek het CSC), waarbij expliciet de vraag is gesteld door het CvB of het ACSC voorwaarden kan formuleren waaronder samenwerkingen kunnen worden aangegaan.

Verder kwam tijdens de inloopsessies naar voren dat het voor stafleden soms onduidelijk is of, en zo ja welke, formele stappen ondernomen moeten worden naar aanleiding van een besluit van het CvB over niet-samenwerking. Deze onduidelijkheid lijkt deels voort te komen uit een gebrek aan communicatie tussen de decanen en de medewerkers binnen de faculteiten. In reactie hierop is bij het publiceren van het laatste adviezen gepoogd dit punt te ondervangen door vanuit de ACSC een aanvullende implementatie handreiking aan te leveren bij elk door het CvB op basis van de ACSC-adviezen genomen besluit. Ook hier verkent de ACSC mogelijkheden om dit soort aspecten standaard mee te nemen in haar adviezen.

Deze discussie raakt aan een bredere vraag: hoe concreet moet een ACSC-advies precies zijn? Moet het functioneren als een gedetailleerde blauwdruk voor de te nemen stappen, of moet er juist ruimte blijven voor facultaire afwegingen en context-specifieke interpretatie? In dat kader ziet de commissie het als waardevol om standaard het gesprek aan te gaan met de betrokken faculteiten door wie of waarover advies

is gevraagd. Dit kan helpen om de belangen en de context beter te begrijpen en om een beter op de situatie toegesneden advies op te stellen.

Bij dit alles staat voorop dat de ACSC als onafhankelijke commissie opereert en op basis van haar eigen beoordelingskader, inclusief context assessment en assessment model, de relevante belangen weegt en haar adviezen formuleert. De onafhankelijke positie van de commissie, in combinatie met de inhoudelijke expertise van haar leden, maakt het mogelijk om objectief te oordelen over contexten en samenwerken, zonder dat de oordeelsvorming beïnvloed wordt door de bij een samenwerking betrokken belangen. In die gevallen dat samenwerkingen worden voorgelegd aan de ACSC die wél de belangen van een lid (direct of indirect) raken, neemt het betreffende lid niet deel aan de beraadslaging en oordeelsvorming over de betreffende samenwerking.

Daarnaast hecht de ACSC er groot belang aan om gelijkaardige normen te hanteren voor samenwerkingen van verschillende faculteiten met verschillende partners in verschillende contexten, met het oog op het voorkomen van willekeur. Om die reden heeft de commissie om een algemeen, context-neutraal beoordelingskader op te stellen dat de basis vormt voor al haar adviezen: het Assessment Framework Sensitive Collaborations. Op deze manier wordt gezorgd voor EUR-brede consistentie in beoordelingen door de ACSC ook tussen verschillende gevoelige contexten en/of tussen verschillende samenwerkingsprojecten binnen één en dezelfde context.

In het hiernavolgende worden twee van de hier aangestipte onderwerpen verder uitgediept: informatievoorziening en communicatie (par. 3.3) en institutionele inbedding (par. 3.4).

3.3 Informatievoorziening en communicatie

3.3.1 Registratie en overzicht van samenwerkingen

Een belangrijk aandachtspunt voor de ACSC betreft het verkrijgen van een volledig en actueel overzicht van alle samenwerkingspartners van de EUR.

Eén van de knelpunten bij de werkzaamheden van de ACSC is de beschikbaarheid en het tijdig aanleveren van informatie over bestaande of aankomende samenwerkingen vanuit de faculteiten. Het opstellen van een lijst met partners die nader bekeken moeten worden door de ACSC is een belangrijke (eerste) stap in het proces bij het onderzoeken van een nieuwe gevoelige context. Te beoordelen samenwerkingen komen op drie manieren in beeld bij de commissie: (1) als gevolg van informatie-inwinning bij de faculteiten door de ondersteunende beleidsmedewerkers van de commissie, (2) via ad hoc verzoeken vanuit de faculteiten, en (3) door signalen vanuit de organisatie. De interne informatievoorziening blijkt in de praktijk echter niet altijd volledig of actueel, wat de effectiviteit van het beoordelingsproces beperkt.

Omdat er bij de faculteiten geen centraal overzicht bestaat van voorgenomen en lopende samenwerkingen die door medewerkers zijn aangegaan of geïnitieerd, is het mogelijk dat sommige samenwerkingen niet in beeld komen en dus niet beoordeeld worden. Dit werkt willekeur in de hand en staat in de weg aan de vorming en consistente implementatie van EUR-breed beleid op het gebied van verantwoorde samenwerking en aan een effectieve borging op centraal niveau van risico's en verantwoordelijkheden in dit verband. Daarnaast heeft het een weerslag op de doeltreffendheid en doorlooptijden van het ACSC en legt het onnodig beslag op ondersteuning die beter besteed zou zijn aan het verzamelen van informatie over gevoelige contexten en het aanleggen van dossiers voor specifieke adviesverzoeken.

Om het overzicht van samenwerkingen zowel op facultair als op centraal niveau structureel te verbeteren, verdient het aanbeveling om te investeren in datastromen en informatiemanagement rondom externe partners. Daarbij gaat het niet alleen om samenwerking met nationale of internationale onderwijs- en onderzoeksinstellingen in het kader van onderwijs, onderzoek of engagement, maar ook om samenwerking met andere maatschappelijke partners zoals overheden en bedrijven. Daarnaast kan gedacht worden aan ketenpartners van de EUR buiten de samenwerkings-context, zoals bedrijven die optreden als leverancier en die een mogelijk risicoprofiel hebben. Naast inkoop en bedrijfsvoering zullen daarbij ook de activiteiten van de aan EUR verbonden rechtspersonen dienen te worden meegenomen, omdat daar evenzeer als bij academische partnerschappen de kernwaarden, verantwoordelijkheid, maatschappelijke impact en reputatie van EUR aan de orde zijn.

De commissie ziet het in kaart brengen van de volledige waardeketen van de EUR in combinatie met een analyse van waar in die keten de meest ernstige risico's zitten die samenhangen met de activiteiten van de EUR en haar ketenpartners, als belangrijke voorwaarde voor het nemen van maatschappelijke verantwoordelijkheid en het realiseren van een netto positieve maatschappelijke impact door de EUR.

Tijdens de meest recente inloopsessie op 26 juni 2025 kwam verder nog de vraag naar voren of de EUR-community invloed kan uitoefenen op welke partners onderzocht worden. Hierover kan worden nagedacht, alhoewel de mogelijkheden hiertoe waarschijnlijk beperkt zijn in verband met het voorkomen van willekeur en gezien het belang van het behouden van de onafhankelijke positie en oordeelsvorming door de ACSC.

3.3.2 Inwinnen van aanvullende expertise

Omdat het praktisch niet goed werkbaar en, gezien de continuïteit, onwenselijk is als commissie voor elke nieuwe gevoelige context die aan haar wordt voorgelegd, twee nieuwe leden moet aantrekken met specifieke expertise op die context, heeft de commissie besloten om bij het opstellen van een context assessment aanvullende expertise in te winnen. Er zijn in het kader van de beoordeling van de meest recente gevoelige context (samenwerking met partners in China en specifiek het CSC) twee expert sessies georganiseerd. Deze sessies hebben laten zien dat dit een goed alternatief is voor het oorspronkelijke plan om hiervoor aanvullende leden aan te trekken.

Daarbij blijft de structurele beschikbaarheid van aanvullende ondersteuning ten behoeve van het verzamelen van informatie over gevoelige contexten die aan de ACSC zijn voorgelegd en het aanleggen van dossiers voor specifieke adviesverzoeken van cruciaal belang.

3.3.3 Communicatie naar interne partijen

De ACSC hecht groot belang aan de organisatie van inloopsessies met het oog op het bevorderen van respectvolle dialoog binnen de EUR-gemeenschap over samenwerkingen in gevoelige contexten. Deze inloopsessies worden door de deelnemers ervaren als zeer nuttig en als een veilige plek om een respectvolle, op inhoud en gedeelde belangen gebaseerde discussie te voeren over gevoelige kwesties. Wel heeft de ACSC ervaren dat de interne communicatie rondom deze sessies doorgaans niet optimaal is, met als gevolg dat niet iedereen die daarin geïnteresseerd is tijdig op de hoogte wordt gebracht van een aanstaande sessie.

Ter verbetering van de communicatie rondom de inloopsessies zal de ACSC een eigen maillijst (per thema) samenstellen. Nauwere samenwerking met de interne communicatieafdeling(en) van de EUR is wenselijk. De inschrijfmogelijkheid voor de lijst zal toegevoegd worden aan de webpagina van de ACSC op de EUR-site.

3.3.4 Communicatie naar externe partijen

Wat betreft de communicatie naar externe partijen is het de uitdrukkelijke keuze van de ACSC, in het kader van het belang van transparantie en verantwoording, om het beoordelingskader en alle uitgebrachte adviezen te publiceren op de ACSC-webpagina, behalve in die gevallen dat er zwaarwegende redenen bestaan om dit niet te doen. Over het voornemen van het ACSC om daarnaast een meer proactieve rol te vervullen in de communicatie naar de (beoogd) samenwerkingspartners (ook in het kader van hoor en wederhoor) is onder 3.2 al het een en ander gezegd. De ACSC is in dit laatste kader nog wel zoekend naar hoe het gesprek met de (beoogd) samenwerkingspartners het best vormgegeven kan worden: door wie (CvB, voorzitter ACSC of iemand anders), in welke fase (startfase adviseringsproces, wanneer er een concept advies ligt of pas achteraf) en wat willen we precies weten of bespreken (aanvullende informatie of gezichtspunten, in hoeverre de partner zelf verantwoordelijkheid neemt t.a.v. de geconstateerde risico's, de uitvoerbaarheid van mogelijke voorwaarden voor samenwerking, enz.). Het is van belang om in dit verband tot een consistente werkwijze te komen die op dezelfde manier wordt toegepast met betrekking tot alle (beoogd) samenwerkingspartners in elke gevoelige context.

3.4 Inbedding

3.4.1 Afstemming met andere gremia binnen EUR

Het CvB en de decanen

De voorzitter van de ACSC is verantwoordelijk voor de afstemming met het CvB. Deze vindt structureel plaats rond het voorleggen door het CvB van een nieuwe gevoelige context en rond uit te brengen adviezen. Daarnaast is er soms sprake van ad hoc afstemming bijvoorbeeld waar sprake is van berichtgeving in de media over samenwerkingen van de EUR in gevoelige contexten of bij studentenprotesten op de campus. De afstemming tussen ACSC en CvB verloopt wat de ACSC betreft naar tevredenheid.

Daarnaast vindt afstemming plaats tussen de voorzitter en de decanen. Het gaat hier niet om een structureel overleg, maar om ad hoc afstemming rond door de betreffende faculteiten (al dan niet) voorgelegde gevoelige samenwerkingen. Ook deze afstemming verloopt wat betreft de ACSC naar tevredenheid.

Afdeling Kennisveiligheid

Er vindt op dit moment geen structurele of formele afstemming plaats tussen de ACSC en Kennisveiligheid. Wel is er op beleidsniveau af en toe ad hoc overleg tussen de secretaris van de ACSC en de beleidsmedewerking Kennisveiligheid. Wat het ACSC betreft is verbetering in de afstemming met Kennisveiligheid wenselijk, aangezien het mandaat van de ACSC en dat van Kennisveiligheid elkaar raken. Hieraan wordt gewerkt (zie de vooruitblik in hoofdstuk 4).

Afdeling Integrale Veiligheid (IV)

Er vindt ad hoc afstemming plaats tussen de ACSC en de afdeling Integrale Veiligheid (IV), bijvoorbeeld rond door de Commissie georganiseerde bijeenkomsten zoals inloopsessies. Daarnaast is IV op de achtergrond alert op eventuele online of andere bedreigingen aan het adres van de Commissieleden. Hiertoe heeft bij aanvang van de commissie een check plaatsgevonden van de online profielen van de Commissieleden. Hoewel de Commissieleden soms (zeer) kritisch worden aangesproken op de adviezen van de ACSC door collega's, is er in de afgelopen periode geen sprake geweest van bedreigingen aan het adres van Commissieleden waarvoor IV moest worden ingeschakeld. De afstemming met IV loopt wat betreft de ACSC naar tevredenheid.

Afdeling Juridische Zaken (JZ)

Wanneer nodig heeft het ACSC contact met de afdeling Juridische Zaken, bijvoorbeeld om informatie in te winnen over de flat check en in hoeverre die criteria uit het assessment framework van de ACSC omvat. Ten bevordering van een meer consistente, EUR-brede implementatie van afwegingskaders met betrekking tot verantwoorde samenwerking en, in bredere zin, *responsible science*, en ook met het oog op risicobeheersing en reputatiemanagement lijkt het de commissie zinnig om de komende tijd samen met JZ verder te verkennen wat de mogelijkheden zijn voor het incorporeren van bijvoorbeeld een mensenrechtenclausule of andere voorwaarden die zien op *responsible science* in samenwerkingscontracten en/of flat checks.

Afdeling Marketing en Communicatie (M&C)

Er vindt afstemming plaats tussen de ACSC en de afdeling Marketing en Communicatie over enerzijds de website en anderzijds de door de Commissie te organiseren bijeenkomsten. De afstemming over de website loopt goed, maar verbetering is mogelijk waar het gaat om de afstemming over de inloopsessies. De communicatie rond die sessies is niet optimaal waardoor geïnteresseerden er vaak niet (tijdig) kennis van kunnen nemen dat er een sessie gepland staat (zie ook 3.3).

De Commissie van Experts Fossiel

In de periode dat beide commissies parallel aan elkaar liepen was er periodiek overleg over gang van zaken op hoofdlijnen tussen de voorzitter van de ACSC en de voorzitter van de Commissie van Experts. Daarnaast heeft de Commissie van Experts bij aanbieding van haar toetsingskader aan het CvB de aanbeveling gedaan dat het toetsingskader na 2 jaar geëvalueerd zou moeten worden en aangegeven dat zij hierin een rol zag voor de ACSC.

Afstemming tussen de commissies verliep wat betreft de ACSC naar tevredenheid. De ACSC is inderdaad bereid om een rol te spelen in de evaluatie en/of implementatie van het toetsingskader voor samenwerking met de fossiele industrie, omdat dit soort samenwerkingen ook onder de noemer 'gevoelige samenwerkingen' vallen en dus binnen het mandaat van de ACSC. De ACSC zal haar mogelijke bijdrage in dit verband begin 2027 nader concretiseren (zie de vooruitblik in hoofdstuk 4).

Ethische commissies

Er vindt op dit moment geen afstemming plaats met de ethische commissies op facultair niveau. Dit is wel iets om te overwegen voor de toekomst, omdat afhankelijk van de specifieke toetsingskaders per faculteit er elementen zullen zijn waar mandaten overlappen, bijvoorbeeld t.a.v. de vraag of bepaald onderzoek schadelijk is voor mens, dier, milieu of klimaat.

3.4.2 Bredere inbedding in beleid en bedrijfsvoering EUR

Zoals al eerder in deze evaluatie is aangestipt, is er wat de ACSC betreft ruimte voor verbetering waar het gaat om de beleidsmatige inbedding van de ACSC, de kwestie van gevoelige samenwerkingen en het door de ACSC opgestelde beoordelingskader. Datzelfde geldt meer in algemene zin voor de bekendheid binnen de EUR met het concept verantwoorde samenwerking en de afwegingen die dit vraagt bij concrete beslissingen tot het aangaan van samenwerkingen.

Wat de beleidsmatige inbedding betreft kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de missie/visie van de EUR, waarin veel nadruk ligt op positieve impact en engagement. Daarnaast (of daardoor) ontbreekt een overkoepelende visie binnen de EUR op de verantwoordelijkheid van de EUR en haar medewerkers (en mogelijk studenten) voor de mogelijke of daadwerkelijke negatieve impact voor anderen van samenwerkingen die zij aangaan met externe partijen. Verder lijkt het bewustzijn binnen de EUR-gemeenschap dat bepaalde activiteiten of samenwerkingen mogelijk risico's met zich kunnen brengen op (betrokkenheid bij) mensenrechtenschendingen of schade aan milieu of klimaat, en dat dit op gespannen voet staat met de maatschappelijke verwachting dat EUR haar verantwoordelijkheid neemt waar het gaat om het aangaan van samenwerkingen met partners in gevoelige contexten, *responsible science* en het voorkomen van negatieve impact, beperkt te zijn. Bij degenen die zich hiervan wel bewust zijn, bestaat

vaak onduidelijkheid wat deze verantwoordelijkheid precies vraagt bijvoorbeeld waar het gaat om de beslissing om bepaalde samenwerkingen al dan niet aan te gaan, of om het stellen van voorwaarden zodat voorkomen wordt dat bepaalde risico's zich verwezenlijken.

Daarnaast is ook de inbedding in de bedrijfsvoering niet optimaal. Dat geldt zowel op centraal niveau als op facultair niveau. Er is vaak weinig bekendheid met het feit dat samenwerkingen risico's met zich kunnen brengen anders dan op het gebied van kennisveiligheid en dus vragen zouden moeten oproepen, en dat deze vragen kunnen (of, in het geval van door het CvB als zodanig aangeduide gevoelige contexten, moeten) worden voorgelegd aan de ACSC.

Om het bewustzijn en de communicatie rondom het adviesproces te verbeteren, is de commissie voornemens om actief contact te onderhouden met beleidsmedewerkers onderzoek en onderwijs binnen de faculteiten. Op die manier kan tijdig worden geverifieerd of de mogelijkheid dan wel noodzaak tot het inwinnen van advies en de boodschap en impact van uitgebrachte adviezen voldoende duidelijk zijn, en kunnen eventuele vragen of misverstanden vroegtijdig worden ondervangen. Het wordt bovendien als wenselijk gezien dat bij een adviesprocedure betrokken faculteiten nog vóór de formele afronding van een advies op ambtelijk niveau contact leggen met hun *counterparts* bij de betreffende externe partner om het gesprek aan te gaan over het belang dat EUR hecht aan verantwoorde samenwerking. Dit draagt niet alleen bij aan transparantie, maar biedt ook de mogelijkheid om via bestaande relaties aanvullende informatie over de aard van de samenwerking te verkrijgen alsook over eventuele risico's en de mogelijkheden tot het nemen van risicobeperkende maatregelen.

Zoals aangegeven is er daarnaast (mogelijk) sprake van een beperkte mate van overlap tussen het werkgebied van de ACSC en dat van facultaire ethische commissies, het EUR-beleid voor kennisveiligheid, de kaders rondom promotieonderzoeken (PhD's) en de (inmiddels opgeheven) Commissie van Experts met betrekking tot samenwerking met de fossiele industrie. Zoals hierboven besproken is het wenselijk, ook met het oog op beleidscoherentie en de duidelijkheid voor de EUR-gemeenschap (waaronder beleidsmedewerkers bij de verschillende faculteiten), om inzichtelijker te maken hoe de verschillende vraagstukken, commissies en afwegingscriteria op elkaar aansluiten. Tot slot wordt er, zoals eerder aangegeven, regelmatig gevraagd om meer *guidance* over de praktische uitwerking van ACSC adviezen; wat moeten mensen concreet doen. Ook is er behoefte aan instrumentarium op basis waarvan voor individuele (beleids)medewerkers duidelijk gemaakt wordt welke afwegingen ze zelf moeten maken en wanneer advies moet worden ingewonnen bij één of meerdere van de genoemde commissies. In dit kader is de ACSC bezig met het opstellen van een beslisboom die hierover duidelijkheid zou moeten geven. De ACSC is van mening dat het goed zou zijn als deze beslisboom te zijner tijd wordt uitgewerkt tot een online tool die EUR-(beleids)medewerkers voorlichting geeft over wat verantwoorde samenwerking inhoudt en hen in staat stelt om zelf basale afwegingen te maken in dit verband.

3.4.3 Afstemming met andere universiteiten

Op ambtelijk niveau wordt periodiek landelijk overleg gevoerd; in dit overleg nemen afgevaardigden van commissies van alle universiteiten deel alsook een afgevaardigde van Universiteiten van Nederland (UNL). In het overleg worden ontwikkelingsprocessen, casuïstiek, publicaties en bestuursbesluiten gedeeld en besproken (onder strikte voorwaarden volgens de *Chatham House Rules*). Hierdoor zijn de universiteiten goed op de hoogte van wat er gebeurt bij andere universiteiten en welke adviezen worden ontwikkeld. In Annex I staat een overzicht van benaderingen van gevoelige samenwerkingen door de verschillende Nederlandse universiteiten. Daarbij valt op dat bij meerdere Nederlandse universiteiten (waaronder Maastricht, Leiden, Tilburg, de UvA en de VU) een aanpak gehanteerd wordt die vergelijkbaar is met die van de EUR, met kaders, richtlijnen, toetsingen en commissies gericht op de bredere context van gevoelige samenwerkingen / risico's op het gebied van mensenrechten en milieu in verschillende contexten.

Afgelopen jaar heeft daarnaast tweemaal een uitwisseling plaatsgevonden met deelnemers van Vlaamse universiteiten en de VLIR (de Vlaamse tegenhanger van UNL). In deze uitwisseling wordt casus-gericht de ontwikkeling van adviezen en communicatie daarover besproken. Eind november heeft een workshop plaatsgevonden waarbij vertegenwoordigers van met de ACSC vergelijkbare commissies van alle Nederlandse en verschillende Belgische universiteiten samenkwamen om de gekozen benaderingen toe te lichten, te vergelijken en waar mogelijk te stroomlijnen met het oog op het ontwikkelen van een (concept) mensenrechtenbeleid voor universiteiten.

Deze overleggen worden als waardevol ervaren en er wordt dankbaar gebruik gemaakt van elkaars ervaringen en inzichten aan de hand van concrete voorbeelden. De uitwisselingen werken ondersteunend en verhelderend naar de complexe processen (zowel organisatorisch als operationeel en op het vlak van communicatie) waar de diversie commissies zowel intern als extern mee te maken krijgen. Het voornemen is om twee keer per jaar een dergelijke uitwisseling (met een brede focus op *inter alia* mensenrechten, kennisveiligheid, gevoelige samenwerkingen, defensie) te organiseren, steeds ondersteund door UNL en de VLIR.

4 Vooruitblik

4.1 Activiteitenplan ACSC 2026 en verder

4.1.1 Bestaande gevoelige contexten

Er zijn verschillende activiteiten met betrekking tot de bestaande gevoelige contexten waar de ACSC zich in 2026 zal (blijven) bezighouden.

- De bestaande gevoelige contexten ten aanzien van Israël/Palestina en China zullen aandacht blijven vragen met adviesverzoeken over nieuwe samenwerkingen en mogelijk ook over bestaande samenwerkingen die nog niet in beeld waren.
- Hiernaast moeten de bestaande contexten en gegeven adviezen periodiek geëvalueerd worden om te kijken of de risico's nog steeds dezelfde zijn en of herijking nodig is.
- Tot nu toe is in de gevoelige contexten uitsluitend gekeken naar samenwerkingen met academische partners; het is onduidelijk of de EUR ook via samenwerkingen of op andere manieren gelieerd is aan niet-academische partner, zoals bedrijven, binnen deze contexten. Ook dergelijke niet-academische samenwerkingen en commerciële banden via bijvoorbeeld inkooprelaties, zullen in kaart moeten worden gebracht, aangezien ten aanzien hiervan dezelfde verantwoordelijkheid geldt voor de EUR als ten aanzien van samenwerkingen met academische instellingen.
- Daarnaast heeft de ACSC tot nu toe vooral gekeken naar samenwerkingen en affiliaties van de EUR als publieke rechtspersoon, terwijl er ook nauw verbonden rechtspersonen zijn zoals RSM BV, het Erasmus Trust Fund, Erasmus MC, de EUR Holding, Erasmus Enterprise en diverse EUR-stichtingen. Deze verbonden rechtspersonen moeten eveneens worden meegenomen in de beoordeling, waarbij van belang is dat juist voor privaatrechtelijke rechtspersonen duidelijke internationale normen gelden op het gebied van ketenverantwoordelijkheid in de vorm van UNGP's en de OESO-richtlijnen.

4.1.2 Nieuwe gevoelige contexten

Er zijn verschillende activiteiten met betrekking tot andere of nieuwe (mogelijk) gevoelige contexten waar de ACSC in 2026 of daarna ook naar zal moeten kijken, op aanvraag van het CvB dan wel op aanvraag van decanen of onderzoeksgroepen of uit eigen beweging. Dit onderstreept het belang van het verkrijgen van een meer volledig beeld van alle samenwerkingen die relevante risico's met zich kunnen meebrengen op het gebied van mensenrechten, veiligheid, ethiek, duurzaamheid, academische vrijheid, onze fundamentele waarden en onze reputatie buiten de gevoelige contexten die door het CvB als zodanig zijn aangeduid.

- Er zal gekeken moeten worden of er naast de huidige ook andere gevoelige contexten zijn waarop de EUR zich zou moeten richten, mede vanuit het perspectief van non-discriminatie. Daartoe is een systematische inventarisatie nodig van (potentiële) negatieve impacts binnen de waardeketen van de EUR, waarbij de verschillende risico's in kaart worden gebracht, beoordeeld op ernst en waarschijnlijkheid en geprioriteerd. Dit maakt het vervolgens ook mogelijk om meer preventief, op voorkoming van (betrokkenheid bij) risico's gericht beleid te gaan voeren, in plaats van achteraf wanneer negatieve effecten en/of reputatieschade reeds een feit zijn.
 - Waar sprake blijkt te zijn van mogelijk ernstige risico's zal gestuurd moeten worden op beoordeling op basis van het bestaande beoordelingskader voor gevoelige samenwerkingen, al dan niet op basis van een daaraan voorafgaande context assessment, en maatregelen om risico's te voorkomen of te beperken. Ook andere beleidskaders, zoals het toetsingskader voor samenwerking met de fossiele industrie, kunnen hierin een rol spelen. Waar deze kaders

tekortschieten als basis voor beoordeling van nieuwe gevoelige contexten zullen zij moeten worden aangepast of uitgebreid.¹⁰

4.1.3 Praktische implementatie

Daarnaast zal de ACSC in 2026 ook meer aandacht besteden aan de praktische implementatie van haar adviezen.

- Gedacht kan worden aan het nader preciseren van concepten als ‘institutionele samenwerking’ en ‘gevoelige context’, het updaten van het Assessment Framework Sensitive Collaborations op basis van voortschrijdend inzicht.
 - Daarnaast kan gedacht worden aan een nadere uitwerking van mogelijke voorwaarden en risicobeperkende maatregelen
- bij samenwerkingen in (potentiële) hoog-risico contexten, waarbij de *range* van mogelijke acties waarnaar gekeken wordt niet beperkt blijft tot het vooraf opnemen van contractuele voorwaarden. In aanvulling hierop zal moeten worden uitgewerkt hoe voorwaarden of andere maatregelen gemonitord kunnen worden op effectiviteit, en wanneer en hoe opgeschaald wordt naar zwaardere maatregelen.
- Daarnaast zal bekeken worden hoe de eerder reeds vermelde beslisboom voor gevoelige samenwerkingen zo compleet mogelijk gemaakt kan worden en eventueel doorontwikkeld kan worden tot een web-based tool. Daarbij blijft van belang dat EUR-medewerkers bij vragen, twijfels of een negatieve uitkomst van de beslisboom laagdrempelig terecht kunnen bij de ACSC en hier ook tijdig aankloppen, zodat de ACSC de tijd heeft om met een advies te komen. De algemene gedachte binnen de EUR-gemeenschap zou moeten worden: *‘when in doubt, reach out’*.
- Daarbij moet er voldoende aandacht blijven voor de interne communicatie over gevoelige samenwerkingen. Dit omvat ook het (blijven) betrekken van de EUR-gemeenschap bij het in kaart brengen van gevoelige contexten en het reflecteren op adviezen van de ACSC. De ACSC is bezig met het opstellen van een maillijst waarmee de EUR-gemeenschap op de hoogte kan worden gehouden van de inloopsessies.
- Tot slot is van belang hoe de toetsing en advisering van de ACSC, alsook bredere concepten als verantwoord samenwerken, *responsible science* en het voorkomen van negatieve impact beter kunnen worden geïntegreerd in beleid en bestaande EUR-processen, waaronder (maar niet beperkt tot) de FLAT-check.

4.1.4 Inbedding en implementatie

Tot slot zou het goed zijn om in kaart te brengen – in samenspraak ook met de EUR-gemeenschap – waar de vragen, risico’s en kansen liggen in het bredere kader van de gevoelige samenwerkingen. Het gaat dan bijvoorbeeld om:

- Het ontwikkelen van een breder kader worden voor de beoordeling van gevoelige samenwerkingen, waarin ook risico’s op het gebied van milieu, klimaat en dierenwelzijn worden meegenomen.
- Het toepassen van het huidige kader op risicovolle nationale samenwerkingen, zoals met het Nederlandse Ministerie van Defensie.
- Het ontwikkelen van een centraal proces of systeem waarmee gegevens kunnen worden opgehaald om in kaart te brengen welke samenwerkingen en ketenpartners de EUR heeft, om vervolgens de relevante risico’s in kaart te kunnen brengen en te kunnen prioriteren. Het verbreden van het bestaande kader richting risico’s / negatieve impacts die verbonden zijn aan inkoop, bedrijfsvoering en

¹⁰ [Aanbiedingsbrief en annex.pdf](#)

de activiteiten van de aan de EUR verbonden niet-publieke entiteiten, om op basis daarvan te kunnen sturen op een netto positieve impact van de activiteiten verricht door of verbonden aan de EUR en haar ketenpartners.

- Betere afstemming tussen de ACSC en andere relevante kaders en commissies.

4.2 Verbeteracties van de commissie

In deze fase zien de verbeteracties voornamelijk op het optimaliseren van de adviesprocedure van de ACSC; in 2027 zal de focus van de verbeteracties meer liggen op verbeterpunten rondom de inhoud en overige zaken.

Op basis van de inzichten uit Hoofdstuk 3 en Hoofdstuk 4.1 wordt voorgesteld de adviesprocedure van de ACSC meer nadrukkelijk te structureren in een aantal vaste stappen, waarmee consistentie en transparantie richting de faculteiten en de bredere EUR-gemeenschap gewaarborgd kunnen worden:

1. **Adviesaanvraag** door het CvB of een faculteit of **initiatief-advies** vanuit de ACSC
2. **Gesprek met de aanvrager** om nadere informatie over de te beoordelen samenwerking te verkrijgen
3. **Verzamelen van informatie** uit externe bronnen door de dossiervormers
4. Opstellen van een **contextassessment** als dat nog niet bestaat, inclusief het **inwinnen van aanvullende expertise** met betrekking tot de belangrijkste risico's
5. Opstellen en delen van het **eerste conceptadvies** met CvB of de betrokken faculteit, waarbij besproken wordt of en hoe het conceptadvies kan worden gedeeld met de externe samenwerkingspartner
6. **Aanscherping** van het conceptadvies op basis van binnengekomen input
7. Opstellen en delen van het **definitieve advies** met het CvB
8. **Publicatie** van het definitieve advies op de ACSC-website
9. Publicatie van het **besluit van het CvB** op basis van het ACSC-advies
10. Opstellen en verspreiden van een **implementatiehandreiking** door het ACSC

Een belangrijk aandachtspunt in dit proces is de verbinding met de universitaire gemeenschap. De mate waarin adviezen en besluiten worden begrepen, gedragen en doorvertaald binnen faculteiten en diensten, is essentieel voor de effectiviteit van het werk van de ACSC.

4.3 Benodigde randvoorwaarden

Naar aanleiding van de evaluatie in Hoofdstuk 3 en de vooruitblik en verbeteracties in par. 4.1 en 4.2 heeft de ACSC met het oog op de toekomst enkele aanbevelingen geformuleerd, met betrekking tot continuïteit, doorontwikkeling en instrumentarium. Deze worden hieronder uiteengezet.

4.3.1 Continuïteit

Structurele inbedding ACSC

Het zorgvuldig bekijken van de bestaande samenwerkingen van EUR kost tijd. Daarnaast zullen gepubliceerde adviezen herijkt moeten worden en is de verwachting dat er nieuwe adviesaanvragen bijkomen. Dit maakt de structurele inbedding van de ACSC een belangrijk aandachtspunt in de huidige fase van het werk van de commissie binnen de EUR. Dit raakt aan meerdere aspecten.

Compensatie in tijd voor commissieleden

Een algemeen aandachtspunt ten aanzien van de structurele inbedding van de ACSC betreft het erkennen en waarderen van het werk dat de commissieleden verrichten. Het belang van het hebben van de commissie en het werk wat zij doet is evident en wordt over het algemeen ook erkend, zowel vanuit bestuur en management als vanuit de EUR-gemeenschap. Voor de continuïteit van de commissie is echter van cruciaal belang dat realistisch gekeken wordt naar de aanzienlijke werklast die gepaard gaat met (1) dossiervorming, -verdieping en -analyse, (2) het voorbereiden, bespreken, opstellen en, waar relevant, monitoren en updaten van beoordelingskaders, context assessments, formele en informele adviezen, beslisbomen, enz, (3) de periodieke overleggen over lopende zaken en daarmee gepaard gaande voorbereidingen en (4) de overige activiteiten gericht op bewustwording, dialoog en implementatie van verantwoorde samenwerking binnen de EUR-gemeenschap. Op dit moment wordt voor één van de leden van de commissie door de desbetreffende faculteit een tijdsbelasting van 0,1 fte in diens takenpakket erkend. Een (volwaardige) compensatie voor de tijdsinvestering die de commissieleden besteden aan hun werkzaamheden voor de ACSC is een aandachtspunt en moet tussen CvB en de faculteiten worden afgestemd. Dit is mede van belang in het kader van het erkennen en waarderen van taken en werkzaamheden die van essentieel belang zijn voor de organisatie als geheel.

Aangepaste structuur commissie

Daarnaast is de vraag gerezen over de huidige samenstelling van de commissie. Tot begin september 2025 bestond de commissie uit een voorzitter, twee permanente leden, twee additionele leden en een secretaris. Nu één van de additionele leden heeft aangegeven haar functie niet langer te kunnen vervullen wegens gebrek aan tijd in combinatie met haar overige werkzaamheden, rijst de vraag of de samenstelling van de commissie dient te worden herzien. De ACSC stelt voor om, mede gelet op de tijdsinvestering van de leden in het werk van de commissie, het zittende additionele lid te benoemen tot permanent lid. Daarnaast wordt voorgesteld om per dossier specifieke expertise in te winnen binnen en, waar relevant, buiten de EUR-gemeenschap.

Voortzetting ondersteuning door dossiervormers

Het schrijven en in de commissievergaderingen bespreken van context assessments en conceptadviezen vraagt de meeste tijd en dit vraagt om zorgvuldig opgebouwde dossiers aan de hand van het ontwikkelde assessmentkader. Hierbij is de ondersteuning vanuit de student-assistenten en de EUR library informatiespecialist de afgelopen periode essentieel gebleken. Zij ondersteunen in de dossieropbouw en analyse en zorgen ervoor dat de ACSC zich kan focussen op het schrijven van de adviezen op basis van de vergaarde informatie. Een structurele borging van hun rol binnen het werkproces van de ACSC is van groot belang met het oog op de continuïteit van het werk van de ACSC.

4.3.2 Het ontwikkelen van een breder beleidskader

De EUR heeft momenteel nog geen breder beleidskader dat de basis kan vormen voor de bewustwording en implementatie binnen de EUR-gemeenschap van respect voor mensenrechten, verantwoord samenwerken, *responsible science* of het voorkomen en beperken van negatieve impact / het realiseren van netto positieve impact.

Het risico op betrokkenheid van de EUR bij mensenrechtenschendingen door samenwerkingspartners en/of andersoortige (mogelijke) negatieve gevolgen van samenwerkingen vormt echter een belangrijk onderdeel van het door de ACSC ontwikkelde assessmentkader. Het ontwikkelen van een mensenrechten- of hoogrisicobeleid dat geldt voor alle EUR-samenwerkingen met partners in binnen- en buitenland, ongeacht of het gaat om een door het CvB als zodanig aangemerkte 'gevoelige context' zou van toegevoegde waarde zijn voor de EUR. Belangrijkste redenen hiervoor zijn: 1) dat het uiting geeft aan het belang dat de EUR hecht aan de 'Erasmiaanse waarden', waaronder maatschappelijke betrokkenheid en wereldburgerschap; 2) dat het reputatieschade voor de EUR wegens betrokkenheid bij mensenrechtenschendingen of andere negatieve impacts via partners of projecten voorkomt; en 3) dat

het een 'level playing field' creëert (in de zin van gelijklopende standaarden / criteria) voor samenwerkingen door verschillende EUR faculteiten en met partners in verschillende landen.

Verscheidene andere universiteiten hebben al een universiteitsbreed mensenrechtenkader of beleid of richtlijnen op het gebied van gevoelige of internationale samenwerking, ontwikkeld, of zijn hiermee bezig. Dit geldt onder meer voor Maastricht, Leiden, Tilburg, de UvA en de VU en de Vlaamse universiteiten die zich hierin verenigd hebben via de VLIR (zie het overzicht van vergelijkbare initiatieven in de annex).^{11 12 13}

In het verlengde hiervan onderstreept de ACSC de relevantie van het in kaart brengen van de volledige waardeketen van de EUR in combinatie met een analyse van waar in die keten de meest ernstige risico's zitten die samenhangen met de activiteiten van de EUR en haar ketenpartners. Hierbij gaat het zowel om de negatieve effecten die het gevolg zijn van de activiteiten die verricht worden door de EUR of haar medewerkers zelf als om de negatieve effecten die samenhangen met de activiteiten van samenwerkingspartners en andere ketenpartners van de EUR (waaronder bijvoorbeeld via inkoop). Hierbij zullen ook de activiteiten van de aan EUR verbonden publieke en private rechtspersonen meegenomen moeten worden omdat daar evenzeer als bij academische activiteiten en partnerschappen de kernwaarden, verantwoordelijkheid, maatschappelijke impact en reputatie van EUR aan de orde zijn. Een dergelijke risico-inventarisatie vormt de basis voor het nemen van maatschappelijke verantwoordelijkheid / *responsible science* door de EUR. Bovendien biedt het de mogelijkheid tot het voeren van een proactief beleid gericht op voorkoming van (betrokkenheid bij) negatieve impacts en het realiseren van een (aantoonbaar) netto positieve maatschappelijke impact.

4.3.3 Instrumentarium

De ACSC pleit tot slot voor het investeren in de ontwikkeling van bruikbaar instrumentarium, zoals web-based tools, op basis waarvan voor individuele (beleids)medewerkers duidelijk gemaakt kan worden wat verantwoorde samenwerking inhoudt en dat hen in staat stelt om basale afwegingen in dit verband zelf te maken en bij meer complexe afwegingen te kunnen vaststellen waar ze terecht kunnen voor ondersteuning.

¹¹ [Mensenrechtenbeleid – Universiteit Gent](#)

¹² <https://www.tilburguniversity.edu/sites/default/files/download/Mensrechtelijk%20Afwegingkader%20Nederlands.pdf>; [Assessment Frameworks for Sensitive Partnerships - Assessment Frameworks for Sensitive Partnerships - Maastricht University](#)

¹³ https://vlir.be/wp-content/uploads/2019/10/20191023_Rapport-ad-hoc-werkgroep-Mensenrechten_DEF.pdf

Annex 1: Vergelijking met andere universiteiten

Universiteit	Relevante kaders, richtlijnen of beleid	Onafhankelijke adviescommissie	Scope
Universiteit van Amsterdam (UvA)	UvA heeft al een aantal jaar een ethisch toetsingskader dat steeds iets verder wordt uitgebreid. Zie de UvA-website voor de richtlijn, vragenlijsten en beslisboom de website.	Adviescommissie Samenwerking met Derden	<ul style="list-style-type: none"> risico's op bijdrage aan gewapend conflict of op mensenrechtenschendingen risico's voor kennisveiligheid of misbruik van kennis voor ongewenste militaire of terroristische doeleinden risico's op bijdrage aan onomkeerbare schadelijke impact op het milieu, biodiversiteit, de menselijke gezondheid, cultureel erfgoed of het welzijn van dieren
Universiteit Utrecht (UU)	Afwegingskader Kennisveiligheid Toetsingskader Fossiele Industrie Integraal afwegingskader onderzoek	De UU richt een commissie in die een landenneutraal toetsingskader gaat ontwikkelen voor samenwerkingen met organisaties in landen betrokken bij gewapend conflict, mensenrechtenschendingen of schendingen van internationaal recht.	<ul style="list-style-type: none"> risico's op het gebied van kennisveiligheid risico's op bijdrage aan klimaatverandering risico's op bijdrage aan mensenrechtenschendingen, gewapende conflicten of schendingen van internationaal recht
Universiteit van Tilburg (UvT)	Mensenrechtelijk afwegingskader Handreiking vermoedens mensenrechtenschendingen bij samenwerkingsverbanden Op termijn: Afwegingskader Samenwerkingsverbanden	Adviescommissie Samenwerkingsverbanden	<ul style="list-style-type: none"> samenwerkingen kennisveiligheid duurzaamheid mensenrechten
Rijksuniversiteit Groningen (RUG)	In ieder geval een checklist kennisveiligheid (gelinkt aan de Knowledge Security Advisory Team) die als extern persoon niet te zien is. ¹⁴ Verder wordt er weinig openbaar gedeeld over het afwegingskader van de RUG.	Adviesteam Kennisveiligheid en Commissie Sensitieve Partnerschappen,	

¹⁴ [Update over deelname REACT-project | Nieuws | Rijksuniversiteit Groningen](#)

Vrije Universiteit Amsterdam (VU)	<u>Toetsingskader mensenrechten en gewapende conflicten</u>	Adviescommissie Internationale Samenwerking	<ul style="list-style-type: none"> • risico's re mensenrechtenschendingen • risico's re bijdragen aan gewapende conflicten
Radboud Universiteit (RU)	<u>Afwegingskader Adviescommissie Samenwerkingsverbanden</u>	<u>Adviescommissie Samenwerkingsverbanden</u>	<ul style="list-style-type: none"> • ernstige en systematische mensenrechtenschendingen • wetenschappelijke integriteit
Universiteit Maastricht	<u>Human Rights Due Diligence Assessment Framework</u> <u>Toetsingskader Internationale Samenwerking en Kennisveiligheid</u> <u>Transition to a fossil-free society</u>	Human Rights Due Diligence Assessment Committee	<ul style="list-style-type: none"> • mensenrechten • kennisveiligheid • dual use • fossiele industrie
Eindhoven University of Technology (TUe)	Sinds juli 2025 is de TUe bezig met het vormen van een expertcommissie Gevoelige Samenwerkingen onder leiding van prof. dr. Niek Lopes Cardozo. Deze commissie zou voor eind 2025 moeten zijn opgesteld en zal werken aan het ontwikkelen van een afwegingskader.	<u>Adviescommissie Gevoelige Samenwerkingen</u>	<ul style="list-style-type: none"> • internationale sancties • systematische en grove mensenrechtenschendingen • schendingen fundamentele waarden TuE
Universiteit Twente (UT)	Sinds 2024 werkt een door het CvB ingestelde tijdelijke werkgroep aan een afwegingskader voor ethische en morele kwesties. ¹⁵ Deze werkgroep wordt permanent een commissie rond eind 2025. ¹⁶ Het is onduidelijk of het afwegingskader nog niet af is of dat het wel af is maar online niet beschikbaar is.	Strategic Committee on Institutional Collaboration, Ethics and Moral Dilemmas (SC EMD) Advisory Committee Moral Dilemmas (ACMD).	

¹⁵ [UT start in conflictgebieden alleen nog samenwerkingen die bijdragen aan vrede en bescherming mensenrechten](#)

¹⁶ [UT en Israël: hoe zit het met de banden? - U-Today](#)

<p>Technische Universiteit Delft (TUD)</p>	<p><u>Moreel beraadkamer fossiele industrie</u></p> <p><u>Moreel beraadkamer kennisveiligheid</u></p>	<p>Moreel beraadkamer op verschillende kwesties</p>	<ul style="list-style-type: none"> • fossiele industrie • kennisveiligheid
--	---	---	--